

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин
та туристичного бізнесу
Світлана ПРОЦІПЧЕНКО

«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

освітня програма: Міжнародні економічні відносини,
Міжнародна логістика і митна справа

вид дисципліни: обов'язкова

факультет: міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023/2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

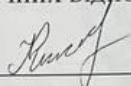
«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Ханова Олена В'ячеславівна**,
к.геогр.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних імені Артура Голікова

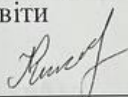
Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

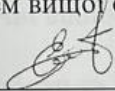
 Надія КАЗАКОВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародна логістика і митна справа» за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

 Надія КАЗАКОВА

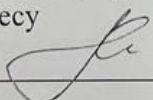
Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

 Олена ХАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу,

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

 Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та інформаційної культури» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародна логістика і митна справа» підготовки бакалавра за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень та інформаційної культури» є: підвищення рівня підготовки фахівців за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» відповідно до міжнародних стандартів та набуття студентами теоретичних знань і практичних навичок щодо висвітлення теоретичних основ, питань методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності, тобто теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного проведення наукових досліджень студентами. Оволодіння методами дослідження сприяє розвитку раціонального творчого мислення, оптимальної організації наукової творчості.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	8 год. (у т.ч. 2 год. ауд. та 6 год. дист.)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
58 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
Контрольна робота – 10 годин	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, у тому числі в сфері міжнародної логістики та митної справи, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства, у тому числі, міжнародної логістики та митної справи, у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи наукових досліджень

Тема 1. Наука та її роль у розвитку суспільства

Поняття науки. Базові поняття науки. Економічна ситуація у галузі науки. Типові схеми фінансування. Науково-технічна політика. Пріоритети наукових досліджень. Класифікація наук.

Тема 2. Наукове дослідження

Наукове дослідження. Етапи наукового дослідження. Ефективність наукових досліджень. Впровадження завершених наукових досліджень у виробництво. Академічна доброчесність.

Тема 3. Методологічні основи наукового знання

Методологія наукових досліджень. Загальнонаукова і філософська методологія: сутність, загальні принципи. Методи наукових досліджень: теоретичні, емпіричні, обробки даних.

Розділ 2. Прикладні основи наукових досліджень

Тема 4. Наукова інформація: пошук, накопичення і обробка

Наукова інформація та її джерела. Робота з джерелами інформації. Особливості патентних досліджень. Проблема академічної доброчесності та запозичень, плагіату.

Тема 5. Вибір напрямку і планування науково-дослідної роботи

Формулювання теми наукового дослідження. Обґрунтування актуальності обраної теми. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Постановка мети і конкретних завдань дослідження. Вибір методу (методики) проведення дослідження. Формулювання висновків та оцінка отриманих результатів

Тема 6. Загальні вимоги до наукових текстів

Загальні вимоги до науково-дослідної роботи. Основні вимоги до написання, оформлення і захисту наукових праць студентів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						дистанційна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи наукових досліджень												
Тема 1. Наука та її роль у розвитку суспільства	12	2	2			8	13	1				12
Тема 2. Наукове дослідження	12	2	2			8	13	1				12
Тема 3. Методологічні основи наукового знання	18	4	4			10	18	2				16
Разом за розділом 1	42	8	8			26	44	4				40
Розділ 2. Прикладні основи наукових досліджень												
Тема 4. Наукова інформація: пошук, накопичення і обробка	18	2	4			12	21	1				20
Тема 5. Вибір напрямку і планування науково-дослідної роботи	14	2	2			10	13	1				12
Тема 6. Загальні вимоги до наукових текстів	6	4	2			0	2	2				0
Контрольна робота	10					10	10					10
Разом за розділом 2	48	8	8			32	46	4				42
Усього годин	90	16	16			58	90	8				82

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості наукової анотації	2
2	Особливості створення презентацій	2
3	SWOT-аналіз – один з наукових методів дослідження	2
4	Список використаних джерел – особливості оформлення	4
5	Рецензія: структура та особливості написання	2
6	Науковий текст: структура та вимоги до написання	4
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Особливості наукової анотації (зробити анотацію наукової статті, оформити її за вимогами)	8	12
2	Особливості створення презентацій (зробити презентацію на тему «Історія формування певної країни, її видатні постаті», оформити її за вимогами)	8	12
3	SWOT-аналіз – один з наукових методів дослідження (зробити SWOT-аналіз демографічних особливостей певної країни)	10	16
4	Список використаних джерел – особливості оформлення (оформлення списку використаних джерел за певною тематикою згідно до вимог державного стандарту ДСТУ 8302:2015 та міжнародного стандарту)	12	20
5	Рецензія: структура та особливості написання (написати рецензію на наукову статтю, оформити її за вимогами)	10	12
6	Контрольна робота (написати тези за темою «Місце країни в МEB»))	10	10
	Разом	58	82

6. Індивідуальні завдання

Виконання контрольної роботи за індивідуальною тематикою

Семестрова контрольна робота є індивідуальним комплексним завданням. Контрольна робота виконується на аркушах формату А4 у вигляді тез для участі в «умовній» студентській науково-практичній конференції. Тези повинні містити такі елементи: актуальність досліджуваного питання; основна частина; висновки; список джерел. Обсяг тез – 3 сторінки (14 шрифт, одиничний інтервал). Для підготовки тез пропонується використання матеріалів на тему: «Місце країни у світовому господарстві».

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи – 10 балів. Термін виконання – не пізніше ніж за 10 днів до початку залікового тижня. Детальні вимоги до змісту індивідуальних завдань, критерії оцінювання та оформлення контрольної роботи наведені в НМК дисципліни.

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студентів з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюються у вигляді поточного та підсумкового семестрового контролю (заліку). Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі усного опитування, виконання практичних робіт; виконання індивідуальної семестрової контрольної роботи; самостійної роботи студентів тощо. Загальна кількість балів поточного контролю за успішне виконання завдань становить 60. За несвоєчасне виконання практичних робіт в установлений термін кількість балів зменшується. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки, при проведенні заліку. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для зарахування поточного контролю, становить 30 балів. Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він здійснюється під час проведення заліку у вигляді тестування. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – 45 хвилин. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Залік	Сума		
Розділ 1			Розділ 2			Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6				
8	8	10	8	8	8	10	60		

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Денна /заочна форма:

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 8 балів – анотація;
- 9 балів – презентація;
- 10 балів – SWOT-аналіз;
- 15 балів – список використаних джерел (Український стандарт) + (Harvard Referencing Style);
- 8 балів – рецензія;
- 10 балів – тези доповіді (контрольна робота).

Підсумковий контроль – 40 балів (40 тестів x 1 бал) – проводиться в дистанційній формі – Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727>

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Максимальний бал за виконане завдання ставиться за умови виконання студентом всіх вимог щодо змісту та оформлення, своєчасного подання на перевірку. За кожний тип помилки (абзаци, інтервали, шрифти, тощо) оцінка знижується на 0,5 бали. Якщо в завданні «Список використаних джерел» перелік оформлено за старим стандартом – робота оцінюється на 3 бали. Термін подання робіт на перевірку оговорюється на практичних заняттях. При поданні роботи пізніше – максимальна оцінка за роботу знижується на 1 бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	

50 – 69	
1 – 49	не зараховано

10. Рекомендована література

Конспект лекцій, сертифікований дистанційний курс (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727>), комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, презентаційний матеріал до кожної лекційної теми, методичні вказівки до виконання практичних завдань.

Основна література

1. Важинський С.Е. Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Щербак. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб. / за ред. А.А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 280 с
3. Корягін М.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. 2-е видання, стереотипне. К.: Алерта, 2017. 622 с.
4. Мальська М.П., Пандяк І. Г. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник / М. П. Мальська, І.Г. Пандяк. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 171 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. 2-е вид., змін. та доп. Вінниця : ВНТУ, 2015. 317 с.
6. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
7. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / О. П. Кириленко, В. В. Письменний. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 228 с
8. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ДСТУ 8302:2015). К. : Держспоживстандарт України, 2016. (Національний стандарт України).

Допоміжна

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник для бакалаврів, магістрантів і аспірантів екон. спец. вищ. навч. закл. освіти. К. : АБУ, 2002. 480 с.
2. Ганін В. І. Методологія соціально-економічного дослідження : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ; Харківський торговельно-економічний ін-т Київського національного торговельно-економічного ун-ту. К. : Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

3. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. К. : ЦНЛ, 2004. 212 с.
4. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. : монографія ; за заг. ред. К. І. Беякова. К.: КВІЦ, 2018. 168 с.
5. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження : авторський підручник. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. 398 с.
6. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження : авторський підручник. К. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 308 с.
7. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Професіонал, 2005. 240 с.
8. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник для вищ. навч. закл. К. : Кондор, 2004. 192 с.
9. Наумовець А. Г. Ви віч-на-віч з аудиторією : Дещо про «технологію» наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів. К. : Наукова думка, 2003. 56 с.
10. Петрук В. Г. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за спец. «Екологія та охорона навколишнього середовища» ; Вінницький національний технічний ун-т. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. 144 с.
11. Пилипчук М. І. Основи наукових досліджень : підручник [для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Обладнання лісового комплексу»], задвердж. МОНУ. К. : Знання, 2007. 270 с.
12. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ. К. : Лібра, 2004. 344 с.
13. Свердан М. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; Буковинська держ. фінансова академія. Чернівці : Рута, 2006. 352 с. Бібліогр.: с. 351-352.
14. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти. К:РННЦ «ДІНІТ», 2000. 260 с.
15. Соловійов С. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОНУ. К. : Центр учбової літератури, 2007. 176 с.
16. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підруч., затвердж. МОНУ. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 317 с.
17. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : навч. посіб. К. : Академвидав, 2005. 208 с.
18. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. ; Київський ун-т туризму, економіки і права. К. : Слово, 2003. 240 с.
19. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник для студ. вищ. навч. закл. 5-е вид., стер. К. : Знання, 2006.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Ханова О.В. Дистанційний курс «Основи наукових досліджень та інформаційної культури». URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727>
2. Академічна доброчесність. URL: <https://naqa.gov.ua/академічна-доброчесність>
3. Інформаційна культура та інформатична компетентність. URL: <https://step.org.ua/konspekt/inform/tema5>
4. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
5. Національна академія наук України. URL: <https://www.nas.gov.ua>
6. Транслітерація онлайн з української на англійську. URL: <http://ukrlit.org/transliterationsia>
7. Karpenko O. O. Information culture as a component of professional competence of graduates in university learning environment Актуальные научные исследования в современном мире, Вып. 4 (24). Ч. 1, С. 39–42. URL: <https://iscience.in.ua/arkhyv/26-27-aprelya-2017/politicheskije-nayku-3/4332-information-culture-as-a-component-of-professional-competence-of-graduates-in-university-learning-environment>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні та практичні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=727> проводяться практичні, індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи.